

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

NGUYỄN TIẾN THÀNH

**NGHIÊN CỨU TÁC ĐỘNG CỦA CÁC BÊN
LIÊN QUAN ĐẾN CÔNG TÁC QUẢN LÝ, BẢO
VỆ RỪNG TẠI KHU BẢO TỒN THIÊN NHIÊN
NÀ HẦU, TỈNH YÊN BÁI**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LÂM NGHIỆP

Thái Nguyên, 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN TIẾN THÀNH

**NGHIÊN CỨU TÁC ĐỘNG CỦA CÁC BÊN
LIÊN QUAN ĐẾN CÔNG TÁC QUẢN LÝ, BẢO
VỆ RỪNG TẠI KHU BẢO TỒN THIÊN NHIÊN
NÀ HẦU, TỈNH YÊN BÁI**

Ngành: Lâm học
Mã số: 60.62.02.01

LUẬN VĂN THẠC SĨ LÂM NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS LÊ SỸ TRUNG

Thái Nguyên, 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của bản thân. Các số liệu, kết quả nêu trong luận văn là trung thực, chưa được ai công bố trong bất kỳ công trình nào để bảo vệ luận án Thạc sỹ. Các hình ảnh sử dụng trong công trình là của chính tác giả và tập thể anh em cộng tác thực hiện.

Tác giả

Nguyễn Tiến Thành

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình học tập và thực hiện luận văn tốt nghiệp trong chương trình đào tạo Thạc sỹ Lâm nghiệp, chuyên ngành Lâm học tại Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên, tôi luôn nhận được sự ủng hộ và giúp đỡ quý báu của các Thầy, Cô giáo, các đồng nghiệp, bạn bè và gia đình.

Nhân dịp này tôi xin bày tỏ sự biết ơn tới các cơ quan, tổ chức và các cá nhân:

- Phòng quản lý đào tạo Sau đại học, Ban Giám hiệu và toàn thể giáo viên Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên đã giúp tôi hoàn thành khoá đào tạo.
- PGS.TS. Lê Sỹ Trung, giáo viên hướng dẫn khoa học của luận văn đã định hướng và tạo mọi điều kiện giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn.
- Chi cục Kiểm lâm Yên Bái, Ban quản lý Khu BTTN Nà Hẩu, các Ban ngành huyện Văn Yên đã tạo mọi điều kiện để tôi thực hiện luận văn.
- UBND xã Đại Sơn, xã Mỏ Vàng, Xã Nà Hẩu và cộng đồng người dân sinh sống tại các 9 thôn chọn nghiên cứu thuộc 3 xã trên đã nhiệt tình giúp tôi trong quá trình phỏng vấn, thảo luận thu thập số liệu.
- Gia đình và những người thân của tôi đã giúp đỡ tôi về mọi mặt để tôi có thể hoàn thành được luận văn này.

Mặc dù đã làm việc nghiêm túc với tất cả nỗ lực, nhưng do trình độ và thời gian hạn chế, nên luận văn này không thể tránh khỏi những thiếu sót nhất định. Tác giả rất mong nhận được những ý kiến đóng góp quý báu của các Thầy, Cô giáo, các nhà khoa học, các bạn bè đồng nghiệp và xin chân thành tiếp thu các ý kiến đóng góp đó./.

Tôi xin trân trọng cảm ơn!

Tác giả

Nguyễn Tiến Thành

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Sự cần thiết	1
2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài:	3
3. Ý nghĩa khoa học và ý nghĩa thực tiễn của đề tài:	3
4. Đối tượng, giới hạn và phạm vi nghiên cứu	3
Chương 1: TỔNG QUAN VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	4
1.1. Trên thế giới.....	4
1.2. Ở Việt Nam	9
1.3. Tổng quan khu vực nghiên cứu-----	15
1.3.1. Đặc điểm tự nhiên-----	15
1.3.2. Đặc điểm dân sinh, kinh tế - xã hội.....	19
1.3.3. Hiện trạng tài nguyên rừng và sử dụng đất.....	22
1.4. Một số kết luận phục vụ cho nghiên cứu.....	28
Chương 2: NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	29
2.1. Nội dung nghiên cứu.....	29
2.2. Quan điểm và Phương pháp nghiên cứu.....	29
2.2.1. Quan điểm	29
2.2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	34
2.2.3. Phương pháp xử lý, phân tích số liệu	38
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	43
3.1. Kết quả nghiên cứu đặc điểm tự nhiên kinh tế - xã hội	43
3.1.1. Đánh giá đặc điểm tự nhiên, tài nguyên rừng và kinh tế -.....	43
3.2. Thực trạng quản lý bảo vệ rừng Tại KBTTN Nà Hẩu	47
3.2.1. Đánh giá tình hình chung về bảo tồn -	47
3.2.2. Đánh giá tình hình quản lý bảo vệ rừng -	48
3.2.2.2. Công tác tập huấn, tuyên truyền	49
3.2.3. Công tác tổ chức và lực lượng bảo vệ rừng ở địa phương -	50
3.2.4. Đánh giá về quản lý -.....	52

3.3. Các hình thức và mức độ tác động của người dân địa phương đến TNR ảnh hưởng đến công tác QLBV tại Khu BTTN Nà Hẩu	55
3.3.1. Sử dụng đất rừng để canh tác nương rẫy.....	55
3.3.2. Khai thác gỗ	60
3.3.3. Khai thác gỗ củi	64
3.3.4. Khai thác lâm sản ngoài gỗ (LSNG).....	67
3.3.5. Chăn thả gia súc trên rừng và đất rừng.....	70
3.4. Nguyên nhân dẫn tới những tác động bất lợi của người dân địa phương đến TNR tại Khu BTTN Nà Hẩu.....	72
3.4.1. Cơ cấu đất canh tác.....	72
3.4.2. Cơ cấu thu nhập	74
3.4.3. Cơ cấu chi phí.....	78
3.4.4. Ảnh hưởng của các yếu tố sản xuất đến thu nhập chung của HGĐ.....	80
3.5. Kết quả đánh giá một số chính sách chưa phù hợp đối với công tác QLBV và bảo tồn đa dạng sinh học.....	83
3.5.1. Nhóm chính sách quản lý rừng	84
3.5.2. Nhóm bảo vệ rừng, bảo tồn đa dạng sinh học.....	85
3.5.3. Nhóm khai thác và sử dụng rừng	86
3.5.4. Nhóm đầu tư, tín dụng, tài chính.....	86
3.6. Kết quả phân tích, nguyên nhân và các giải pháp nhằm tăng cường công tác QLBV và giảm thiểu những tác động bất lợi tới TNR trong Khu BTTN Nà Hẩu	87
3.6.1. Phương pháp luận và kết quả phân tích	87
3.6.2. Các giải pháp tổng hợp nhằm tăng cường công tác QLBV và giảm thiểu những tác động bất lợi tới TNR trong Khu BTTN Nà Hẩu	91
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ.....	100
1. Kết luận.....	100
2. Khuyến nghị.....	102
PHẦN TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	104

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Ký hiệu	Chú giải
BV&PTR	: Bảo vệ và phát triển rừng
CĐDP	: Cộng đồng địa phương
ĐDSH	: Đa dạng sinh học
GTKT	: Giá trị kinh tế
HGD	: Hộ gia đình
IUCN	: Tổ chức bảo tồn thiên nhiên Quốc tế
KBTTN	: Khu bảo tồn thiên nhiên
KNTS	: Khoanh nuôi tái sinh
KT-XH	: Kinh tế - xã hội
LSNG	: Lâm sản ngoài gỗ
NN&PTNT	: Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn
PCCCR	: Phòng cháy chữa cháy rừng
QLBVR	: Quản lý bảo vệ rừng
RRA	: Phương pháp đánh giá nhanh nông thôn
SPSS	: Phần mềm xử lý thống kê dùng trong các ngành khoa học xã hội (Statistical Package for Social Sciences)
SWOT	: Phân tích Điểm mạnh - Điểm yếu - Cơ hội - Thách thức

TNR	:	Tài nguyên rừng
TNTN	:	Tài nguyên thiên nhiên
UBND	:	Ủy ban nhân dân
UNDP	:	Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc
VQG	:	Vườn Quốc gia

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1:	Số liệu về các chỉ tiêu khí hậu cơ bản	18
Bảng 1.2:	Dân số và thành phần dân tộc các xã vùng quy hoạch	19
Bảng 1.3:	Hiện trạng sử dụng đất đai các xã vùng dự án	22
Bảng 1.4:	Thành phần thực vật bậc cao ở Khu bảo tồn Nà Hẩu	24
Bảng 1.5:	So sánh khu hệ thực vật Nà Hẩu với một số khu bảo vệ khác	25
Bảng 1.6:	Phân loại thực vật theo công dụng	25
Bảng 1.7:	Mức độ nguy cấp của các loài thực vật	26
Bảng 1.8:	Kết quả khảo sát động vật	27
Bảng 2.1:	Địa điểm, thành phần dân tộc khu vực nghiên cứu	36
Bảng 3.1:	Diện tích đất nông nghiệp 3 xã khu vực nghiên cứu	45
Bảng 3.2:	Diện tích đất lâm nghiệp 3 xã khu vực nghiên cứu	45
Bảng 3.3:	Kết quả giao khoán bảo vệ rừng, Khoanh nuôi tái sinh và trồng rừng của Khu bảo tồn thiên nhiên Nà Hẩu	48
Bảng 3.4:	Kết quả công tác tuyên truyền, tập huấn từ 2009-2014	49
Bảng 3.5:	Thống kê số vụ vi phạm Luật BV&PTR tại KBTTN Nà Hẩu	53
Bảng 3.6:	Phân tích Swot về công tác QLBRV tại KBTTN Nà Hẩu	55
Bảng 3.7:	Diện tích canh tác của các HGD trên rừng và đất rừng KBT	57
Bảng 3.8:	Số lần đốt nương của các HGD canh tác nương rẫy trên đất KBT	60
Bảng 3.9:	Mức độ khai thác gỗ của các HGD	62
Bảng 3.10:	Tổng hợp các nhân tố ảnh hưởng tới lượng gỗ khai thác từ rừng	63
Bảng 3.11:	Mức độ khai thác gỗ củi của người dân địa phương	65

Bảng 3.12:	Tổng hợp các nhân tố có ảnh hưởng tới lượng gỗ củi khai thác	66
Bảng 3.13.	Mức độ khai thác và nhu cầu sử dụng LSNG tại khu vực nghiên cứu	68
Bảng 3.14:	Mức độ và hình thức chặn thả gia súc trên rừng	71
Bảng 3.15	Tổng hợp các nhân tố ảnh hưởng tới số lượng gia súc chặn thả trên rừng	72
Bảng 3.16	Cơ cấu đất đai trung bình của HGD khu vực nghiên cứu	73
Bảng 3.17	Cơ cấu tổng thu nhập của các nhóm HGD tại khu vực nghiên cứu	75
Bảng 3.18	Cơ cấu chi phí của các nhóm HGD tại khu vực nghiên cứu	79
Bảng 3.19	Ước lượng độ co giãn của mô hình đối với thu nhập chung của Hộ gia đình	82
Bảng 3.20	Kết quả phỏng vấn các HGD trong vùng nghiên cứu	88
Bảng 3.21	Các chương trình hành động nhằm giảm thiểu tác động tiêu cực tới TNR ở Khu bảo tồn thiên nhiên Nà Hẩu.	89